

Димитър Димитров • Бойка Калева • Наталия Стойкова
Мария Цачева • Райна Захариева

АЗ СЪМ В ДЕТСКАТА ЯСЛА

Практическо ръководство на педагога

в детската ясла

Издателство „Изкуства“
София, 2014

© Бойка Цветанова Калева, *автор*
© Наталия Кирилова Стойкова, *автор*
© Райна Сергеева Захариева, *автор*
© Димитър Кръстев Димитров, *автор*
© Мария Дичева Цачева, *автор*
© Издателство „Изкуства“ ЕООД

ISBN: 978 – 954 – 9463 – 29 – 3

Уважаеми колеги,

Програмната система „Аз съм в детската ясла“ е разработена в следните продукти:

- 1. Практическо ръководство на педагога*
- 2. Детско портфолио – индивидуална папка за детето*
- 3. Комплект табла*

Авторският колектив и издателство „Изкуства“ са убедени, че предложената система ще осигури провеждането на целенасочена възпитателна работа за оптимално психично и физическо развитие на децата в ранна възраст.

Съдържание

1.	Въведение	6
2.	Задачи за общо емоционално-социално развитие на детето	7
3.	Примерен дневен режим	8
4.	Диагностика	9
	4.1. Развитие – същност и особености	9
	4.2. Развитие и постижения на детето в ранното детство	13
	4.3. Постиганията на детето през първата година	18
	4.5. Детското развитие между 1 и 2 години	20
	4.6. Детското развитие между 2 и 3 години	23
5.	Допълнителна информация	27
	5.1. Въпросник за родителя	30
	5.2. Информационна карта	31
	5.3. Емоционален профил за измененията в процеса на емоционално развитие	34
	5.4. Пренатално развитие на детето	37
	5.6. Тревожността/гистресът и гецага	39
	5.7. Привързаността на детето	40
6.	Протокол за дневни указания на педагога	44
7.	Примерно годишно разпределение (двуседмичен план) на педагогическите ситуации	49
8.	Приложения	61
	8.1. Стихотворения, римушки, приказки	61
	8.2. Подвижни игри и гимнастика	69
	8.3. Музикални игри и пес ни	72
	8.4. План-сценарий за провеждане на пролетен карнавал	79

Примерно годишно разпределение (двуседмични планове) на педагогическите ситуации

Образователно направление	Образователни задачи	Приложение
ТЕМА: АЗ СЪМ В ДЕТСКАТА ЯСЛА 1 – 15 октомври		
Социален свят	<ul style="list-style-type: none"> • Приобщаване на децата към детската група. • <i>Запознаване с помещенията в детската ясла и персонала.</i> 	
Физическа култура	<ul style="list-style-type: none"> • Ходене към ориентир (играчка). • <i>Ходене и разпръснато бягане.</i> 	
Игрова култура	<ul style="list-style-type: none"> • Начално запознаване с къртовете за игра и наличния игров материал. • <i>Извършване на предметно-игрови действия от децата (вкл. с любима играчка).</i> 	
Изобразителни дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Двигателна игра с цветни моливи или флумастери върху целия лист. Изпитване радост и задоволство от следите, които остават върху него. • <i>Изпълнение на нецеленасочени манипулативни движения с флумастери. Начални опити за оприличаване и назоваване на „драсканиците“ с предмети от действителността.</i> 	
Музика	<ul style="list-style-type: none"> • Слушане на музикално произведение и съпреживяване. • <i>Изпълнение на музикално-ритмични движения по подражание.</i> 	
ТЕМА: ТОВА СЪМ АЗ 16 – 31 октомври		
Социален свят	<ul style="list-style-type: none"> • Възприемане и посочване на части на лицето и тялото. • <i>Назоваване на части на лицето и тялото.</i> 	картон №1
Физическа култура	<ul style="list-style-type: none"> • Ходене в коридор. • <i>Бягане към ориентир.</i> 	

Образователно направление	Образователни задачи	Приложение
Игрова култура	<ul style="list-style-type: none"> Разширяване представите на децата за наличния игров материал. Установяване на индивидуалните предпочитания при самостоятелното ориентирано боравене с игровия материал. 	
Изобразителни дейности	<ul style="list-style-type: none"> Формиране на умения за разпознаване фигурата на дете – момче, момиче. Оцветяване на разпознатите неоцветени части в облеклото на детските фигури чрез „граскане“ с флумастери и цветове по избор. Начални умения за застриховане на контурни изображения. 	картон №1
Музика	<ul style="list-style-type: none"> Изпълнение на музикално-ритмични движения. Слушане и погпяване на песен „Ей, ръчички“. 	подвижна игра „Кубчета“
ТЕМА: ЕСЕН Е 1 – 15 ноември		
Социален свят	<ul style="list-style-type: none"> Запознаване с някои есенни плодове и зеленчуци. Познаване и назоваване на някои есенни плодове и зеленчуци. 	
Физическа култура	<ul style="list-style-type: none"> Овладяване на умения за изпълняване на двигателни действия. Бягане в определена посока. 	
Изобразителни дейности	<ul style="list-style-type: none"> Формиране на начални умения за ориентиране в пространствената среда. Вярно подреждане на плодовете и зеленчуците в кошниците. Апликиране на готово изрязани изображения на плодове и зеленчуци. Запознаване с точковото залепване на елементите върху цветна основа. Оказване на индивидуална помощ на децата. 	картон №2
Игрова култура	<ul style="list-style-type: none"> Разширяване обхвата на игровия материал (плюшени играчки, кукли, игрови предмети от бита, кубчета). Насочване – чрез показ на действие – към нови предметно-игрови действия с разнообразен материал. 	

Образователно направление	Образователни задачи	Приложение
Музика	<ul style="list-style-type: none"> • Извършване на подражателни движения при възприемане на музика. • <i>Слушане и подпяване на песен „Зеленчуци, които не яде“.</i> 	подвижна игра „Хоги баба Меца“
ТЕМА: ЖИВОТНИТЕ В ГОРАТА 16 – 30 ноември		
Природен свят	<ul style="list-style-type: none"> • Запознаване с животни и техните характерни външни белези. • <i>Назоваване на характерни външни белези и движенията на животни – Зайо Байо, катеричка, Баба Меца, Ежко Бежко.</i> 	
Физическа култура	<ul style="list-style-type: none"> • Търкаляне на голяма топка. • <i>Бягане с различно темпо.</i> 	
Изобразителни дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Самостоятелно подреждане на готовите изображения на гъбки и катеричка върху основата. • <i>Апликиране на гъбките и катеричката с нанасяне с клечка на 1–2 точки лепило върху обратната им страна. Притискане на изображенията с цяла длан.</i> 	картон №3
Игрова култура	<ul style="list-style-type: none"> • Допълнително опознаване на донесените от децата любими играчки и игров материал. • <i>Насочване към извършваните от другите деца и възрастния игрови действия и тяхното подражание.</i> 	
Музика	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на движения, характерни за някои животни (Зайко подскача; Мечо се движи бавно, троваво). • <i>Слушане и подпяване на песен за гъбките: „Гъбка червенушка“, „Гъбки“.</i> 	подвижна игра „Весели мечета“, „Хоги баба Меца“
ТЕМА: ЗИМА Е 1 – 15 декември		
Природен свят	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Запознаване с характерните особености на сезона зима.</i> • <i>Активизиране на речник: сняг, студено, вали.</i> 	

Образователно направление	Образователни задачи	Приложение
Физическа култура	<ul style="list-style-type: none"> • Хвърляне на малка топка. • <i>Бягане до определена цел с предмет в ръка.</i> 	
Изобразителни дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Подреждане на кръгли форми с различна големина за получаване на конкретен образ (Снежен човек). • <i>Апликиране главата на снежния човек. Дорисуване на копчета или други детайли по желание и според възможностите на детето.</i> 	картон №4
Игрова култура	<ul style="list-style-type: none"> • Обогаляване на битовия игров материал, свързан с грижите за децата и тяхното здраве. • <i>Стимулиране преноса на едно (няколко) игрово действие върху различни предмети и при други условия.</i> 	
Музика	<ul style="list-style-type: none"> • Слушане на песни с различно темпо – бързо, бавно. • <i>Слушане и погпяване на песен „Шаро и първият сняг“.</i> 	подвижна игра „Снежинки“
ТЕМА: ДЯДО КОЛЕДА 16 – 24 декември		
Социален свят	<ul style="list-style-type: none"> • Запознаване и създаване на положителни емоции от предстоящия празник Коледа. • <i>Активизиране на речник: елха, Дядо Коледа, играчки, подаръци, шейна, пързалка.</i> 	
Физическа култура	<ul style="list-style-type: none"> • Ходене по права линия – 2 м. • <i>Скачане с два крака на място.</i> 	
Изобразителни дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Усвояване на умения за свободно разполагане на две или повече готово изрязани, различни по големина и цвят форми в определено пространство (върху елхата). • <i>Апликиране на елементите за украса на елхата. Затвърдяване на уменията за точково лепене.</i> 	картон №5

Образователно направление	Образователни задачи	Приложение
Игрова култура	<ul style="list-style-type: none"> Разнообразяване на многофункционалния (конструктивен) игрови и природен материал. <i>Насочване към отложената имитация на игрови действия и свързването на 2–3 от тях с един (два, три) предмет(а).</i> 	
Музика	<ul style="list-style-type: none"> Слушане на песни. Включване в колективно изпълнение на познати песни. <i>Слушане и подпяване на песен „Ръкавички“.</i> 	подвижна игра „Снежинки“
ТЕМА: МОЯТ ДОМ 1 – 15 януари		
Социален свят	<ul style="list-style-type: none"> Запознаване и посочване на части на къща (покрив, прозорец, врата). <i>Активизиране на речник: прозорец, покрив, врата, комин и други части на къщата според възможностите на децата.</i> 	
Физическа култура	<ul style="list-style-type: none"> Лазене към определена цел. <i>Провиране (с лазене или ходене).</i> 	
Изобразителни дейности	<ul style="list-style-type: none"> Запознаване с червения цвят и правилното му назоваване. <i>Довършване на рисунката с оцветяване покрива на Мечовата къщичка с червен цвят.</i> 	картон №6
Игрова култура	<ul style="list-style-type: none"> Уточняване на детските представи за функциите (предназначението) на различни битови предмети. <i>Насочване към нови подражателни действия с играчки и предмети, които могат да ги заместят.</i> 	
Музика	<ul style="list-style-type: none"> Слушане на песни и изпълнение на музикално-ритмични движения. <i>Създаване на умения за съгласуване на изпълнение на музикално-ритмични движения – песен „Часовник“.</i> 	подвижна игра „Мечо“

Образователно направление	Образователни задачи	Приложение
ТЕМА: ДОМАШНИ ЛЮБИМЦИ 16 – 31 януари		
Социален свят	<ul style="list-style-type: none"> • Запознаване с домашни любимци – куче, коте и техните характерни белези, Кой с какво се храни? • <i>Упражняване в подражаване на звуци на различни животни, познати на децата. Възприемане на стихче, залъгалка.</i> 	
Физическа култура	<ul style="list-style-type: none"> • Търкаляне на топка. • <i>Бягане в колона.</i> 	
Изобразителни дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Затвърдяване на уменията за оцветяване на контурно изображение с червен цвят. Насочване към по-плътно зашриховане на купичката за мляко. • <i>Затвърдяване на уменията за апликиране на готово изрязани изображения (кокълче за кучето) върху цветна основа. Насочване към по-чисто лепене.</i> 	картон №7
Игрова култура	<ul style="list-style-type: none"> • Запознаване с нов игров материал на децата. • <i>Насочване към увеличените възможности за игрови предметни действия в сюжетно свързани ситуации.</i> 	
Музика	<ul style="list-style-type: none"> • Слушане на песни и изпълнение на музикално-ритмични движения. • <i>Създаване на умения за съгласуване на изпълнение на музикално-ритмични движения – песен „Снежинки“.</i> 	подвижна игра „Котенца, пиленца“
ТЕМА: РОЖДЕН ДЕН 1 – 15 февруари		
Социален свят	<ul style="list-style-type: none"> • Емоционално съпреживяване на празника рожден ден. • <i>Разговор по картина. Активизиране на речник: рожден ден, торта, свещички, балони и други.</i> 	картон №8

Образователно направление	Образователни задачи	Приложение
Физическа култура	<ul style="list-style-type: none"> • Ходене до определена цел. • <i>Хвърляне на голяма топка в хоризонтална цел (обръч).</i> 	
Изобразителни дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Оцветяване на контурните изображения на балони с цветове по избор. • <i>Апликиране изображението на торта. Самостоятелно откриване на мястото за залепването ѝ. Развиване на устойчивост на вниманието.</i> 	картон №8
Игрова култура	<ul style="list-style-type: none"> • Допълване на игровия реквизит с празнични материали и техни заместители. • <i>Съвместно (с възрастния) имитационно претворяване на характерни празнични сценки.</i> 	
Музика	<ul style="list-style-type: none"> • Слушане на песни и изпълнение на музикално-ритмични движения. • <i>Създаване на умения за съгласуване на изпълнение на музикално-ритмични движения.</i> 	подвижна игра „Кукла и мечок“
ТЕМА: БАБА МАРТА 16 – 28 февруари		
Социален свят	<ul style="list-style-type: none"> • Емоционално съпреживяване на празника Баба Марта. • <i>Възприемане на персонажи, типични за празника Баба Марта. Активизиране на речник: мартеници, Баба Марта.</i> 	
Физическа култура	<ul style="list-style-type: none"> • Хвърляне на топка във вертикална цел. • <i>Бягане между препятствия.</i> 	
Изобразителни дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Оцветяване с червен цвят на една от топките на мартеничката. Насочване към по-равномерно зашриховане. • <i>Довършване на мартеничката чрез апликиране на готово изрязаните бял и червен кръг. Нанасяне на точка лепило в средата на кръгчето.</i> 	картон №9

Образователно направление	Образователни задачи	Приложение
Игрова култура	<ul style="list-style-type: none"> • Внасяне на кукли – сюжетни (приказни) персонажи. Слушане на приказката „Косе Босе“ от Ран Босилек. • <i>Възприемане, разбиране и частично възпроизвеждане на приказката „Косе Босе“ от Ран Босилек.</i> 	табло
Музика	<ul style="list-style-type: none"> • Слушане на песента „Мартенички“. • <i>Слушане и подпяване на песента „Мартенички“.</i> 	
ТЕМА: ПРАЗНИК НА МАМА 1 – 15 март		
Социален свят	<ul style="list-style-type: none"> • Емоционално съпреживяване и подготовка за празника на мама. • <i>Възприемане и възпроизвеждане на стих за мама и създаване на положителни емоции. Активизиране на речник: мама, цветя, подарък, обичам.</i> 	
Физическа култура	<ul style="list-style-type: none"> • Хвърляне на топка в цел. • <i>Бягане в кръг с предмет в ръка.</i> 	
Изобразителни дейности	<p>Довършване подаръка за мама:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Запознаване с жълтия цвят и правилното му назоваване. Оцветяване контурното изображение на едно от лалетата с жълт цвят. • <i>Апликиране на лалета в края на двете им гръжки. Нанасяне на 2–3 точки лепило върху неоцветената им част. Леко притискане с глан, без да се размества изображението.</i> 	картон №10
Игрова култура	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Насочване към сравнение на собствените и чужди игрови действия в паралелни игрови ситуации.</i> • <i>Стимулиране на манипулативно-игрови действия с нов и различен по големина конструктивен материал.</i> 	
Музика	<ul style="list-style-type: none"> • Слушане и възприемане на песен за мама. • <i>Слушане и подпяване на песен за мама.</i> 	

Образователно направление	Образователни задачи	Приложение
ТЕМА: ПРОЛЕТ Е... 16 – 31 март		
Природен свят	<ul style="list-style-type: none"> Запознаване с характерните особености за сезона пролет. <i>Разговор по картина (описание). Активизиране на речник: пролет, слънце, птички, цветя, радост.</i> 	картон №11
Физическа култура	<ul style="list-style-type: none"> Включване в подвижна игра. <i>Хвърляне на топка с две ръце напред.</i> 	
Изобразителни дейности	<ul style="list-style-type: none"> Оцветяване на слънцето с жълт цвят. Стремеж към по-плътно и равномерно зашриховане без излизане от контура на изображението. <i>Апликиране на лястовичката. Самостоятелно определяне на мястото за залепването ѝ.</i> 	картон №11
	<p><i>Довършване на пейзажната рисунка с:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Рисуване на гръжд. Усвояване на умения за рисуване на къси линии с графичен материал. <i>Апликиране на готовото чадърче към неговата гръждка чрез нанасяне на 3–4 малки точки лепило.</i> 	картон №12
Игрова култура	<ul style="list-style-type: none"> Вариативно организиране на средата с различни тематични игрови материали. <i>Разширяване на смислово обединената поредица от игрови действия с характерни за различни роли предмети и техните заместители.</i> 	
Музика	<ul style="list-style-type: none"> Слушане и подпяване на песен „Теменужка“. <i>Изпълнение на музикално ритмични движения „Танц на цветята“.</i> 	подвижна игра „В гората“
ТЕМА: ШАРЕНИ ЯЙЦА 1 – 15 април		
Социален свят	<ul style="list-style-type: none"> Запознаване и създаване на положителни емоции от предстоящия празник Великден. 	

Образователно направление	Образователни задачи	Приложение
	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Активизиране на речник: шарено яйце, Великден, козунак. Възприемане и стремеж за възпроизвеждане на стих за Великден.</i> 	
Физическа култура	<ul style="list-style-type: none"> • Ритане на топка. • <i>Подскачане за достигане на предмет над протегнатата детска ръка (до 5–10 см).</i> 	
Изобразителни дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Запознаване със синия цвят и правилното му назоваване. Оцветяване на едното яйце със син цвят, а другото с жълт. • <i>Правилно разпознаване и назоваване на трите цвята. Стремеж за оцветяване без излизане от контура на изображението.</i> 	картон №13
	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Рисуване на гнездо чрез свободни кръгообразни движения на ръката и свързването им с конкретен образ. Изпълнение с графичен материал на избор (моливи или флумастери).</i> 	картон №14
Игрова култура	<ul style="list-style-type: none"> • Периодична смяна на преобладаващите (като: сюжетна насоченост, големина, степен на подобие, вид материал) играчки и техните заместители. • <i>Насочване към външните характерни белези на различните роли на възрастните и нужните за техните действия предмети.</i> 	
Музика	<ul style="list-style-type: none"> • Слушане и изпълнение на музикално-двигателната игра „Чук – чук, яйчице“. • <i>Изпълнение на познати песни.</i> 	
ТЕМА: ТОПЧИЦЕ СКОКЛИВА 16 – 30 април		
Социален свят	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Запознаване с различни по големина обемни топки (малка и голяма).</i> • <i>Сравняване големината на обемни топки.</i> 	картон №16
Физическа култура	<ul style="list-style-type: none"> • Подражателно изпълнение на движения (ходене, бягане). • <i>Лазене от колянна опора и провиране през обръч.</i> 	

Образователно направление	Образователни задачи	Приложение
Изобразителни дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Упражнение за изпълнение на целенасочени кръгообразни движения на ръката за получаване на две или повече различни по големина и цвят кълбенца. • Апликиране на готовото изображение на малка топка върху избрано от детето място на полянката. • Упражнение за рисуване на крива затворена линия – брой, големина, цвят и разположение на точките върху полянката са по избор на детето. 	картон №15
Игрова култура	<ul style="list-style-type: none"> • Тематично групиране на играчки, игрови материал и техните заместители към ролите на различни възрастни – например: майка, готвач, лекар, продавач. • Стимулиране сравнението на собствените игрови действия с тези на възрастните и другите деца. 	
Музика	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на музикално-двигателни игри. • Възприемане и подпяване на песен „Мога сам“. 	подвижна игра „Котенца сиви“
ТЕМА: ПРИЯТЕЛИ 1 – 15 май		
Социален свят	<ul style="list-style-type: none"> • Слушане на приказката „Под гъбката“. • Възприемане и частично възпроизвеждане на отделни епизоди от приказката. 	табло
Физическа култура	<ul style="list-style-type: none"> • Бягане към определена цел. • Ходене по ограничена повърхност (начертани хоризонтални линии). 	
Изобразителни дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Усвояване на умения за рисуване на прави хоризонтални линии от ляво на дясно (релси за влакчето). Използване на графичен материал и цветове по избор. 	картон №17

Образователно направление	Образователни задачи	Приложение
Игрова култура	<ul style="list-style-type: none"> • Включване на нови игрови заместители при игрите на открито. • <i>Стимулиране и подпомагане на епизодичното и по интереси обединяване на 2–3 деца с еднакви и допълващи се игрови материали.</i> 	
Музика	<ul style="list-style-type: none"> • Слушане и изпълнение на музикално-двигателни игри. • <i>Пеене на познати песни.</i> 	
ТЕМА: ПРАЗНИК НА ДЕТЕТО 16 – 31 май		
Социален свят	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Емоционално съпреживяване на празника на детето.</i> • <i>Разговор за празника и украсяване на занималнята. Активизиране на речник: балони, подаръци, празник, игри.</i> 	
Физическа култура	<ul style="list-style-type: none"> • Бягане между препятствия. • <i>Прехвърляне на топка през мрежа на определена височина.</i> 	
Изобразителни дейности	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Оцветяване на балоните с цветове по избор. Назоваване на избраните цветове. Насочване към по-плътно и равномерно зацриховане на контурното изображение. Свързване на балоните с прави линии в лапата на Мечо.</i> 	картон №18
Игрова култура	<ul style="list-style-type: none"> • Включване на нови игрови заместители при игрите на открито. • <i>Стимулиране и подпомагане на епизодичното и по интереси обединяване на 2–3 деца с еднакви и допълващи се игрови материали.</i> 	
Музика	<ul style="list-style-type: none"> • Слушане и изпълнение на музикално-двигателни игри. • <i>Пеене на познати песни.</i> 	подвижна игра „Балонът се надува“, „Книжка веселушка“